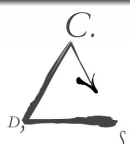

**SYTUACJA INSTYTUCJI RYNKU PRACY
POWIATU PRZEMYSKIEGO
W KONTEKŚCIE UWARUNKOWAŃ
SPOŁECZNO - GOSPODARCZYCH**

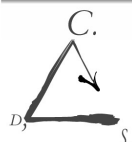
Podkarpacki Portal Pracy

Spis treści:

Wprowadzenie	3
Tło i główne założenia projektu „Podkarpacki Portal Pracy”	3
Cel powstania i charakter raportu.....	4
Struktura raportu	5
I. Charakterystyka lokalnego rynku pracy w kontekście uwarunkowań społeczno - gospodarczych ...	10
1.1. Uwarunkowania powiatowego rynku pracy	10
1.1.1 Krótka charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu	10
1.1.2 Powiat w liczbach – podstawowe dane statystyczne.....	18
1.2. Sytuacja powiatowego rynku pracy w opinii ekspertów.....	19
II. Diagnoza sytuacji instytucji rynku pracy działających w powiecie.....	23
2.1. Instytucje rynku pracy w statystykach	23
2.2. Charakterystyka najistotniejszych instytucji rynku pracy powiatu	24
Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu.....	24
Zakład Doskonalenia Zawodowego w Przemyślu.....	25
Regionalna Izba Gospodarcza w Przemyślu	26
Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	28
Placówka Kształcenia Policealnego i Kursowego "MITEINANDER" w Przemyślu	28
Ochotniczy Hufiec Pracy, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży.....	29
2.3. Uwarunkowania funkcjonowania instytucji rynku pracy w opinii ich przedstawicieli.....	31
Spis źródeł	35

WPROWADZENIE

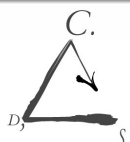
Niniejszy raport powstał w wyniku analizy danych zastanych oraz serii wywiadów pogłębionych przeprowadzanych w poszczególnych powiatach Podkarpacia z lokalnymi ekspertami rynku pracy oraz przedstawicielami instytucji rynku pracy. Całość prac podjętych nad zebraniem informacji i przygotowaniem niniejszego raportu stanowiła element realizowanego przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. (CDS) projektu pn. „**Podkarpacki Portal Pracy**”, który współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tło i główne założenia projektu „Podkarpacki Portal Pracy”

Idea projektu „Podkarpacki Portal Pracy” powstała w oparciu o wcześniejsze doświadczenia Centrum Doradztwa Strategicznego zdobyte podczas realizacji na terenie województwa podkarpackiego projektów: „Matryca Kurcmana – nowy instrument rynku pracy” oraz „Indeks Gotowości Rynkowej - nowy instrument monitorujący szansę na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego (IGR)”. Z doświadczeń tych wynikało, że poziom upowszechnienia informacji nt. usług rynku pracy i oferujących je instytucji jest w województwie podkarpackim zdecydowanie niewystarczający. W odpowiedzi na zdiagnozowane w ten sposób potrzeby powstała koncepcja projektu „Podkarpacki Portal Pracy”, którego główny cel stanowi zapewnienie osobom pozostającym bez zatrudnienia jak i poszukującym pracy całościowej i łatwo dostępnej informacji o usługach rynku pracy na poziomie regionalnym oraz powiatowym. Informacja ta zgromadzona i udostępniona będzie w formie ogólnodostępnego, regionalnego portalu internetowego zamieszczonego pod adresem www.praca-podkarpackie.pl. (Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w momencie powstawania niniejszego raportu Podkarpacki Portal Pracy stanowił już gotowe narzędzie, uruchomione i powszechnie dostępne od połowy kwietnia 2009 r.)

Całość projektu składa się z czterech głównych etapów, a bieżący raport jest efektem prac podjętych w ramach etapu II: diagnostyczno-analitycznego.

Etapy i główne zadania	Termin realizacji
Etap I – przygotowawczy	sierpień – listopad 2008 r.
Etap II – diagnostyczno – analityczny	wrzesień 2008 – kwiecień 2009
Etap III – budowa powiatowych systemów informacji o usługach i instrumentach rynku pracy	kwiecień – sierpień 2009
Etap IV – uruchomienie, upowszechnienie i promocja Podkarpackiego Portalu Pracy	kwiecień 2009 – luty 2010

Cel powstania i charakter raportu

Celem powstania raportu jest **diagnoza sytuacji instytucji rynku pracy powiatu przemyskiego w kontekście społeczno-gospodarczej specyfiki powiatu**, w tym w szczególności lokalnego rynku pracy. W ramach prac związanych z prowadzeniem badań w poszczególnych powiatach Podkarpacia, starano się również określić (w drodze indywidualnych wywiadów) jak powinien zostać skonstruowany Podkarpacki Portal Pracy, aby był narzędziem przydatnym i użytecznym dla podkarpackich instytucji rynku pracy.

Do opracowania wszystkich raportów dla 21 podkarpackich powiatów¹ posłużyły informacje, których pozyskanie opierało się o wykorzystanie czterech podstawowych sposobów gromadzenia danych, do których należały:

- analiza źródeł zastanych (w tym m.in. informacji pochodzących z Banku Danych Regionalnych GUS, Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie oraz zasobów internetowych, w tym stron internetowych Starostw Powiatowych, Powiatowych Urzędów Pracy, Urzędów Miast i Gmin oraz poszczególnych instytucji rynku pracy)²;
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone z 42 lokalnymi ekspertami rynku pracy – po dwa wywiady w powiecie³;
- indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone z 85 przedstawicielami podkarpackich instytucji rynku pracy⁴;
- kontakt e-mailowy/telefoniczny z instytucjami rynku pracy w celu uzyskania informacji o działalności instytucji, niedostępnej w zasobach internetowych.

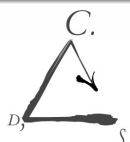
Podobny, choć mniej skoncentrowany na instytucjach rynku pracy, system gromadzenia danych zastosowano również w jednym ze zrealizowanych przez Centrum Doradztwa Strategicznego projektów pn. „Indeks Gotowości Rynkowej”. Jednym z czterech elementów tego projektu były badania podkarpackich instytucji rynku pracy, które uzupełniały obraz uzyskany na podstawie badań trzech obszarów: uczniów ponadgimnazjalnych szkół

¹ Doświadczenie Centrum Doradztwa Strategicznego pokazały, iż sensownym jest zastosowanie podejścia, w którym powiaty grodzkie, pomimo tego że administracyjnie stanowią odrębne jednostki, analizowane są łącznie z okalającymi je powiatami ziemskimi. Tylko bowiem w takim, komplementarnym ujęciu, uwidacznia się specyfika badanego obszaru, a potraktowanie wspomnianych powiatów ziemskich jako autonomiczne i niezależne od miejskiego centrum jednostki, byłoby zbyt dużym uproszczeniem ich skomplikowanej sytuacji i mogłoby przełożyć się w efekcie na nieodpowiadające rzeczywistości wyniki i wnioski.

² Szczegółowy wykaz wykorzystanych źródeł znajduje się w Spisie źródeł zamieszczonym na końcu niniejszego Raportu.

³ Wywiady te przeprowadzane były w okresie październik - listopad 2008 roku, zanim kryzys dotknął bezpośrednio polski rynek i gospodarkę. W związku z tym obraz poszczególnych powiatów mógł ulec od tego czasu pewnym zmianom.

⁴ Wywiady te przeprowadzane były od grudnia 2008 roku do marca 2009 roku, czyli w okresie, w którym kryzys gospodarczy pojawił się w Polsce. Rynki powiatów bardziej wrażliwe na kryzys ulegały wówczas intensywnym zmianom, informacje zatem pochodzące z wywiadów mogą dotyczyć specyficznego momentu w rozwoju lokalnego rynku.

zawodowych, pracodawców (w tym analizy ofert pracy) oraz ponadgimnazjalnych szkół zawodowych. W związku z tym, że głównym obiektem zainteresowania we wspomnianym projekcie były szanse na pracę absolwentów podkarpackich ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, analiza instytucji rynku pracy koncentrowała się w dużej mierze na działaniach skierowanych do młodych ludzi.

Niniejszy raport ujmuje sytuację instytucji rynku pracy w szerszym zakresie działalności oraz zakorzenia ją w specyficznej sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu. Informacja uzyskiwana od przedstawicieli instytucji rynku pracy jest również głębsza, bowiem oprócz wywiadów z lokalnymi ekspertami przeprowadzono również rozmowy z przedstawicielami instytucji rynku pracy, pozyskując także bardziej dogłębną, jakościową informację w bezpośrednim kontakcie mailowym i telefonicznym.

Podstawowa różnica pomiędzy analizami przeprowadzonymi w ramach tych dwóch projektów („Podkarpacki Portal Pracy” oraz „Indeks Gotowości Rynkowej”) tkwi jednakże w celu w jakim one powstały. Raport z badań instytucji rynku pracy przeprowadzonych w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej” dotyczył wszystkich 21 powiatów Podkarpacia⁵ razem, zawierał ilościowe ujęcie najważniejszych wymiarów analizy sytuacji instytucji rynku pracy, spięte w syntetyczny wskaźnik tzw. wskaźnik PIRP (wskaźnik potencjału instytucji rynku pracy) Jego celem głównym było zatem sprowadzenie zgromadzonych informacji do formy umożliwiającej porównanie poszczególnych powiatów na podstawie wystandardyzowanych kryteriów i niejako porangowanie ich według wpływu na sytuację absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych.

Niniejszy raport nastawiony jest natomiast na jakościową diagnozę oraz opis sytuacji instytucji rynku pracy i w przeciwieństwie do wspomnianych wyżej badań, celem nie jest tu standaryzacja i dokonywanie porównań między powiatami, a uchwycenie specyfiki powiatu i funkcjonujących w nim instytucji rynku pracy oraz wyróżników lokalnego rynku pracy i warunków w jakich instytucje te prowadzą swoją działalność.

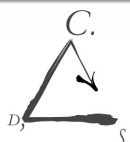
Wszystkie 21 raportów umieszczonych zostało na Podkarpackim Portalu Pracy, a zdobyte tą drogą informacje w dużym stopniu ukierunkowały proces tworzenia Portalu.

Struktura raportu

Raport składa się z dwóch głównych części: diagnozy ogólnej sytuacji rynku pracy w powiecie oraz opisu specyfiki funkcjonujących w nim instytucji rynku pracy. Obie te części składają się z rozdziałów bazujących na zróżnicowanych źródłach danych i ukazujących poszczególne aspekty zaobserwowanej sytuacji.

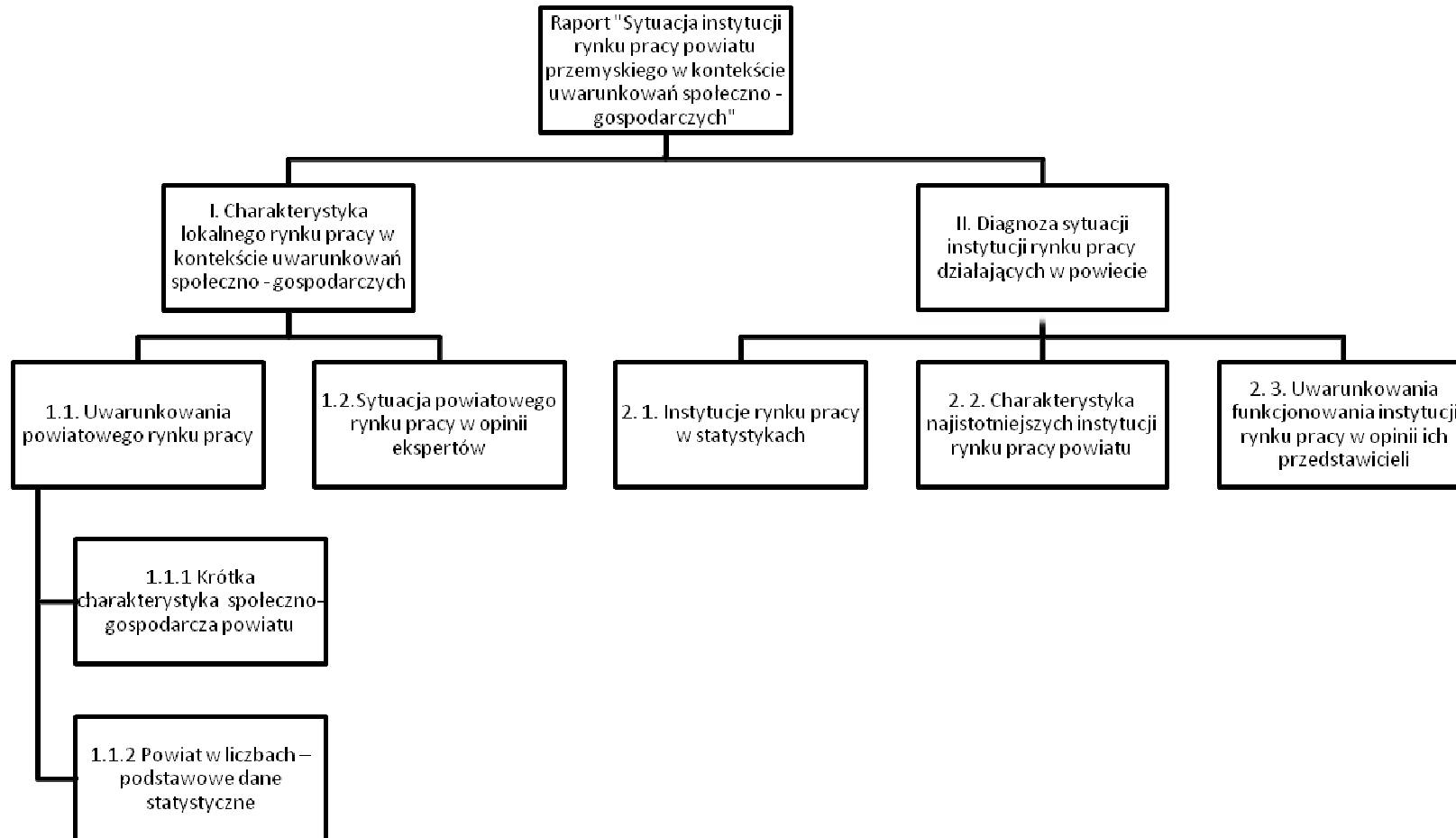
Szczegółową strukturę raportu prezentuje poniższy schemat.

⁵Liczba 21 powiatów dotyczy powiatów ziemskich, traktowanych łącznie z nakładającymi się na nie powiatami grodzkimi zgodnie z uzasadnieniem zawartym w przypisie nr 1.

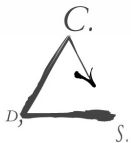

Schemat 1. Struktura raportu.

Źródło: Opracowanie własne.

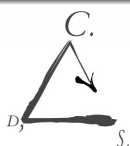

Poniżej wskazano kształt poszczególnych rozdziałów wchodzących w skład raportu.

Pierwsza część raportu pn. **Charakterystyka lokalnego rynku pracy w kontekście uwarunkowań społeczno – gospodarczych** prezentuje rozbudowany obraz powiatu wyłaniający się zarówno z podstawowych statystyk stanowiących wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru jaki i opinii ekspertów na temat sytuacji powiatowego rynku pracy. W przypadku rozdziału *1.1. Uwarunkowania powiatowego rynku pracy* główne źródło danych stanowi Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, publikacje Głównego Urzędu Statystycznego, analizy przeprowadzone przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie oraz strategiczne dokumenty rozwoju poszczególnych powiatów. Treści zawarte w tym rozdziale prezentują: dane fizyczne (m.in. umiejscowienie, powierzchnia), dane demograficzne (m.in. liczba ludności, gęstość zaludnienia, współczynnik feminizacji, przyrost naturalny, saldo migracji, struktura wieku mieszkańców), dane społeczne (m.in. struktura wykształcenia mieszkańców, aktywność obywatelska) oraz dane gospodarcze (m.in. struktura zatrudnienia, struktura podmiotów gospodarki narodowej, najważniejsi pracodawcy powiatu, stopa bezrobocia, struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek, płeć, wykształcenie, długość czasu pozostawania bez pracy) itp. Dane statystyczne stanowią jednakże w tej części jedynie bazę do stworzenia swoistego skróconego profilu powiatu, który zawarty został w podrozdziale *1.1.1. Krótka charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu*. W celu stworzenia możliwości szybkiego zestawienia profili poszczególnych powiatów, najważniejsze dane statystyczne ujęto w formie tabeli pełniącej rolę „metryczki” powiatu. Stanowi ona część 1.1.2 niniejszego raportu pn. *Powiat w liczbach – podstawowe dane statystyczne*.

Z kolei rozdział *1.2. Sytuacja powiatowego rynku pracy w opinii ekspertów* zawiera podsumowanie wywiadów pogłębionych przeprowadzonych z lokalnymi przedstawicielami rynku pracy i ma na celu uzupełnienie obrazu powiatu wyłaniającego się z danych statystycznych o opinie osób posiadających wiedzę ekspercką, zakorzenionych w lokalnym rynku, co pozwoliło uzyskać dostęp do informacji wykraczającej poza możliwości ujęcia statystycznego. Zrealizowane w tym celu wywiady obejmowały pięć głównych grup zagadnień takich jak:

- powiatowy rynek i gospodarka lokalna (aktualna sytuacja, punkty zwrotne i zmiany zachodzące na przestrzeni lat, silne i słabe strony, bariery rozwoju, wyróżniki powiatu, dominujące branże);
- potencjał zatrudnienia i poziom przedsiębiorczości mieszkańców (trendy w strukturze zatrudnienia, rola migracji zarobkowych, występowanie szarej strefy i in.);
- bezrobocie (grupy osób w najtrudniejszej sytuacji na lokalnym rynku pracy, typy kierowanych do nich działań, poziom motywacji osób pozostających bez pracy);
- kluczowe instytucje rynku pracy i doświadczenia współpracy (wskazanie instytucji najbardziej dostrzegalnych na powiatowym rynku, ich rola i pełnione funkcje,

- współpraca międzyinstytucjonalna w powiecie – doświadczenia i domeny podejmowania wspólnych działań);
- oferta usług rynku pracy w powiecie (trwałość rezultatów poszczególnych usług i instrumentów, identyfikacja braków w dostępnej ofercie, rola funduszy europejskich w działalności instytucji, adekwatność oferty w stosunku do potrzeb).

Druga część niniejszego raportu pn. Diagnoza sytuacji instytucji rynku pracy działających w powiecie koncentruje się na opisie sytuacji i działalności powiatowych instytucji rynku pracy. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na przyjętą w niniejszym opracowaniu definicję instytucji rynku pracy. Podstawowe kryterium rozumienia instytucji rynku pracy stanowi definicja przyjęta w Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁶. Ponadto, do listy instytucji szkoleniowych (ujętych w ogólnopolskim Rejestrze Instytucji Szkoleniowych) dodano Zakłady Doskonalenia Zawodowego (Ośrodki Kształcenia Zawodowego), Centra Kształcenia Praktycznego, Centra Kształcenia Ustawicznego oraz Cechy Rzemiosł Różnych, które wprawdzie w zestawieniu tym nie figurowały, ale są niezwykle istotne dla powiatowych rynków szkoleń i pełnią w tym zakresie rolę właściwą dla instytucji rynku pracy.

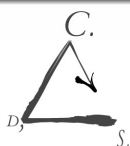
Zakres instytucji rynku pracy poszerzono również o instytucje i organizacje pozarządowe wpływające na rynek pracy, a nie figurujące w poszczególnych wykazach, a także Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, ze względu na zakres prowadzonej działalności oraz kontakt z osobami dotkniętymi problemem bezrobocia, do których przede wszystkim adresowany jest tworzony Portal. Ponadto, instytucje te w dobie funduszy europejskich często realizują projekty wykraczające poza ustawową działalność, przez co w rosnącym stopniu wpływają na lokalne rynki pracy.

Rozdział 2.1. *Instytucje rynku pracy w statystykach* stanowi wstępny, ogólny ogląd liczby i rodzajów występujących w powiecie instytucji. Poszczególne powszechnie dostępne zestawienia/rejestry instytucji zweryfikowano w oparciu o wiedzę lokalnych ekspertów, którzy wskazywali najaktywniejsze w powiecie organizacje oraz poprzez kontakt bezpośredni z poszczególnymi organizacjami.

Ze wskazanymi przez ekspertów najaktywniejszymi instytucjami rynku pracy nawiązano bezpośredni kontakt mailowy w celu uzyskania informacji dotyczących podejmowanej przez nie działalności. Uzyskane w ten sposób dane, rozbudowane o informacje pochodzące ze źródeł internetowych oraz wywiadów z przedstawicielami instytucji, posłużyły do stworzenia charakterystyki kluczowych w powiecie instytucji rynku pracy zawartej w rozdziale 2.2.

Z kolei ostatni rozdział raportu (rozdział 2.3.), dotyczący uwarunkowań funkcjonowania instytucji rynku pracy w powiecie, jest bezpośrednim efektem wywiadów przeprowadzonych

⁶ Dz.U. 2004 Nr 99 poz. 1001. Do instytucji rynku pracy zgodnie z artykułem 6 ustawy zalicza się: 1) publiczne służby zatrudnienia; 2) Ochotnicze Hufce Pracy; 3) agencje zatrudnienia; 4) instytucje szkoleniowe; 5) instytucje dialogu społecznego; 6) instytucje partnerstwa lokalnego.

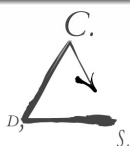

z przedstawicielami instytucji rynku pracy województwa podkarpackiego. Ukazuje on działalność instytucji w kontekście wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań ich funkcjonowania. Wywiady te obejmowały następujące zagadnienia:

- zakres działalności instytucji (podstawowy obszar działalności, grupa odbiorców usług proponowanych przez instytucję, przemiany zachodzące w działalności instytucji na przestrzeni lat, realizowane przedsięwzięcia nowatorskie);
- wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania działalności (identyfikacja problemów w sferze zasobów, dostępność informacji nt. powiatowego rynku pracy, planowanie działań, czynniki sprzyjające i hamujące rozwój instytucji, główne źródła finansowania działalności, występowanie zjawiska konkurencji);
- współpraca międzyinstytucjonalna (w instytucji objętej wywiadem oraz obserwowalna w powiecie, idealny model współpracy);
- oczekiwania względem Podkarpackiego Portalu Pracy (najbardziej użyteczne funkcje, dodatkowe elementy jakie mogłyby być przydatne w pracy instytucji).

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ulański, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

35 – 068 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 42/1, tel. (17) 779 84 88

www.cds.krakow.pl
www.praca-podkarpackie.pl

e-mail: ppp@cds.krakow.pl

 Podkarpacki Portal Pracy

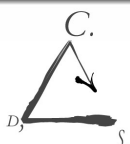
I. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEGO RYNKU PRACY W KONTEKŚCIE UWARUNKOWAŃ SPOŁECZNO - GOSPODARCZYCH

1.1. Uwarunkowania powiatowego rynku pracy

1.1.1 Krótka charakterystyka społeczno-gospodarcza powiatu

Powiat przemyski położony jest we wschodniej części województwa podkarpackiego przy granicy z Ukrainą. Powstał w wyniku reformy administracyjnej w 1999 roku i obecnie tworzy go 10 gmin wiejskich: Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywcza, Medyka, Orły, Przemysł, Stubno i Żurawica. Stolicą i jednocześnie miastem na prawach powiatu jest Przemysł. Powiat przemyski znajduje się w trójce największych powiatów ziemskich regionu, większe od niego są tylko powiaty lubaczowski i sanocki. Część grodzka zajmuje powierzchnię 44 km², natomiast część ziemska 1 214 km² (razem powiaty grodzki i ziemski zajmują 7% powierzchni województwa).⁷ Powiat przemyski graniczy od północy z powiatem jarosławskim i przeworskim, od zachodu z powiatem rzeszowskim, brzozowskim i sanockim, od południa z powiatem bieszczadzkim, natomiast od wschodu z Ukrainą. Graniczne położenie powiatu jest to czynnik, który w sposób znaczący wpływa na gospodarkę. Przemysł bowiem, który jest obecnie najbardziej wysuniętym na wschód miastem Unii Europejskiej, stanowi swego rodzaju łącznik pomiędzy wschodem i zachodem i odgrywa istotną rolę we współpracy transgranicznej z Ukrainą. Ponadto, znajduje się tu ważny węzeł komunikacyjny: droga międzynarodowa E40, trasa kolejowa biegnąca w kierunku przejść granicznych w Medyce i Malhowicach, a w przyszłości ma powstać także autostrada A4.

⁷ Większość danych dotyczących powiatu przemyskiego zostało zaczerpniętych z raportów GUS: „Powiaty w Polsce 2007”, „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego”, I kwartał 2008 r., „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego”, II kwartał 2008 r. oraz Banku Danych Regionalnych dostępnych na stronie www.stat.gov.pl.

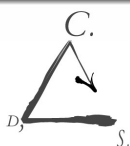

Mapa 1. Powiat przemyski ziemski i grodzki na tle województwa podkarpackiego.

Źródło: Opracowanie własne.

Na koniec 2007 r. powiat przemyski ziemski zamieszkiwało 71 078 mieszkańców. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosi 100. Powiat ziemski należy do średnio zagęszczonych – 59 osób zamieszkuje 1 km². Z kolei w powiecie przemyskim grodzkim zameldowanych jest 66 867 osób, współczynnik feminizacji jest najwyższy niż w województwie i wynosi 113, gęstość zaludnienia zaś to 1 528 osób na 1 km². Na terenie powiatu ziemskiego nie występują żadne miasta, Przemyśl jest więc centrum przemysłowym, handlowo-usługowym i kulturalnym powiatu, tutaj znajdują się także lokalne szkoły wyższe. Mimo to Przemyśl, jako jedyne miasto grodzkie w województwie, odznaczał się w 2007 r. ujemnym przyrostem naturalnym, który wynosił -0,9 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (dla województwa 1,5). Także saldo migracji na analizowanym terenie było ujemne (co oznacza, że więcej osób opuszcza miasto niż do niego napływa) i w 2006 r. wynosiło -333, w roku 2007 natomiast -348. Tym samym powiat przemyski grodzki znalazł się na 2 miejscu w województwie - po powiecie stalowowolskim i powiecie krośnieńskim grodzkim - wśród powiatów które miały największe ujemne saldo migracji. Po I kwartale 2008 r. sytuacja w tym zakresie uległa pewnej poprawie - współczynnik przyrostu naturalnego wynosi 1,1 i jest wyższy od współczynnika dla województwa (0,3), jednakże saldo migracji stałej jest nadal ujemne i wynosi -84. Zdecydowanie odmiennie kształtuje się sytuacja w powiecie przemyskim ziemskim i to zarówno w dziedzinie przyrostu naturalnego jak i salda migracji. Oba te wskaźniki osiągają w powiecie wartość dodatnią, w 2007 r.

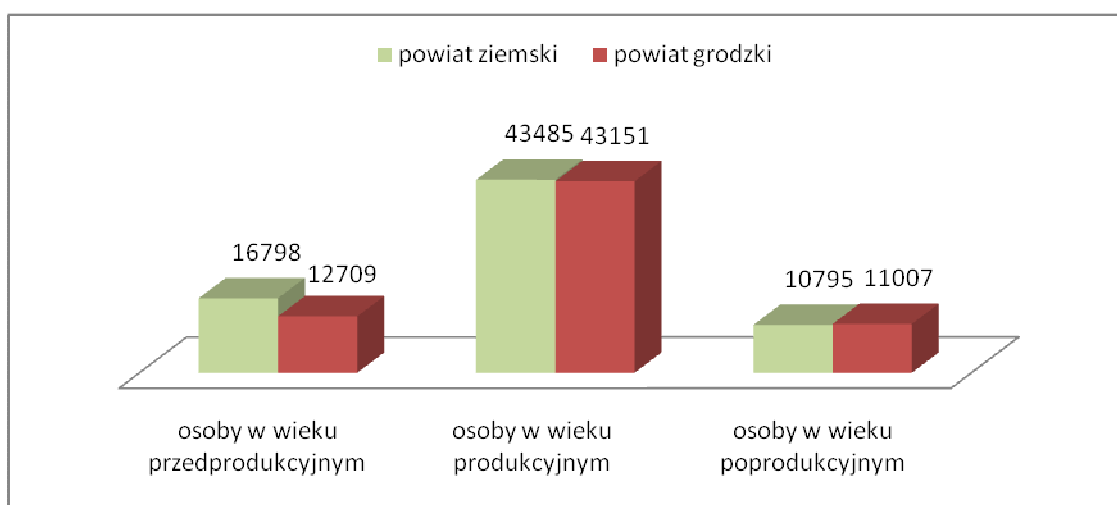

przyrost naturalny wynosił 1,6, a saldo migracji 23, natomiast na koniec I kwartału 2008 r. przyrost naturalny wyniósł 1,4, a saldo migracji 22.

Struktura wieku mieszkańców różnicuje się nieco w obu powiatach (grodzkim i ziemskim). W powiecie grodzkim aż 64,5% ogółu ludności to osoby w wieku produkcyjnym, 19% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, a 16,5% to osoby w wieku poprodukcyjnym. Duży udział osób w wieku produkcyjnym jest z pewnością atutem powiatu. W powiecie ziemskim z kolei osoby te stanowią nieco mniejszy odsetek, bowiem 61,2% ludności. Osób w wieku przedprodukcyjnym jest aż o 4,6% więcej (23,6%), natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym to 15,2% ogółu.

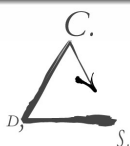
Wykres 1. Struktura wieku ludności w powiecie przemyskim grodzkim i ziemskim (stan na 31.XII.2007 r.).

Źródło: GUS „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego” I kwartał 2008 r.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia mieszkańców powiatu przemyskiego grodzkiego, najliczniejszą grupę tworzą osoby z wykształceniem średnim, obejmują one 38,7% wszystkich osób, które odbyły edukację szkolną. Drugą, pod względem liczebności grupą są osoby posiadające wykształcenie podstawowe – 22,6%, trzecią natomiast stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 15,9% ogółu. Zdecydowanie lepiej na tle województwa wypada w powiecie grodzkim odsetek osób z wykształceniem wyższym, jest to 14,3%, podczas gdy w województwie jedynie 8,5%. Diametralnie odmienną sytuację odnajdujemy w powiecie przemyskim ziemskim, gdzie osób z wyższym wykształceniem jest o wiele mniej - stanowią one jedynie 4,4% ogółu. Najwięcej jest tu z kolei osób legitymujących się wykształceniem podstawowym (aż 37,7%) oraz zasadniczym zawodowym – 26,1%. Osoby z wykształceniem średnim stanowią 22,9% ogółu populacji powiatu.

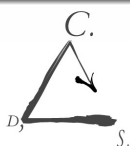
Gospodarka powiatu przemyskiego opiera się przede wszystkim na przemyśle elektromaszynowym, budowlanym, drzewnym, mechanicznym, meblarskim, tekstylnym, kosmetycznym, przetwórczym i rolno-spożywczym. Aktualnie, największy potencjał przetwórczy skupiony jest w branżach: mięsnej, zbożowo-młynarskiej, owocowo-warzywnej,

mleczarskiej i cukrowniczej. Żyzne gleby i dogodny klimat powiatu ziemskiego sprzyjają rozwojowi rolnictwa, szczególnie w północnych i wschodnich gminach. Na południu z kolei dobry stan środowiska i znaczne zakwaszenie gleb stwarzają odpowiednie warunki do ekologicznej uprawy rolniczej. Rolnictwo powiatu przemyskiego należy wyłącznie do sektora prywatnego. Dominują gospodarstwa o małej powierzchni do 5 ha.⁸ Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ulegała zmianie w poszczególnych latach, jednak od 2006 r. ich liczba systematycznie się pomniejsza. Dotyczy to zarówno powiatu ziemskiego jak i grodzkiego, choć w tym drugim liczba podmiotów zaczęła spadać jeszcze w 2000 r. Na koniec czerwca 2008 r. w Przemyślu działały 6 274 podmioty (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), w tym 4 371 (69,7%) osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W powiecie ziemskim w tym samym okresie zarejestrowanych w rejestrze REGON było natomiast 3 461 firm, w tym 2 737 (79,1%) osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Nie jest to liczba zadowalająca, plasuje bowiem powiat przemyski ziemski dopiero na 14 miejscu wśród pozostałych powiatów ziemskich regionu. Najwięcej firm ma swą siedzibę w powiecie rzeszowskim ziemskim (9785), najmniej firm posiada powiat bieszczadzki (2093). Miasto Przemyśl z ww. liczbą podmiotów gospodarki plasuje się natomiast na 2 miejscu wśród powiatów grodzkich, przy czym otwierający ranking Rzeszów posiada ich trzy razy więcej niż Przemyśl. Zarówno w powiecie ziemskim jak i grodzkim najwięcej przedsiębiorstw skupia sekcja handlu i napraw (39,8% - powiat ziemski, 42,3% - powiat grodzki). Drugą najliczniejszą sekcją jest w powiecie grodzkim obsługa nieruchomości i firm (14% wszystkich podmiotów), natomiast w powiecie ziemskim jest to budownictwo (13,9%). Liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w wybranych sekcjach prezentuje poniższy wykres.

⁸ Informacje o gospodarce zostały zaczerpnięte ze strony www.powiat.przemysl.pl.

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
 31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

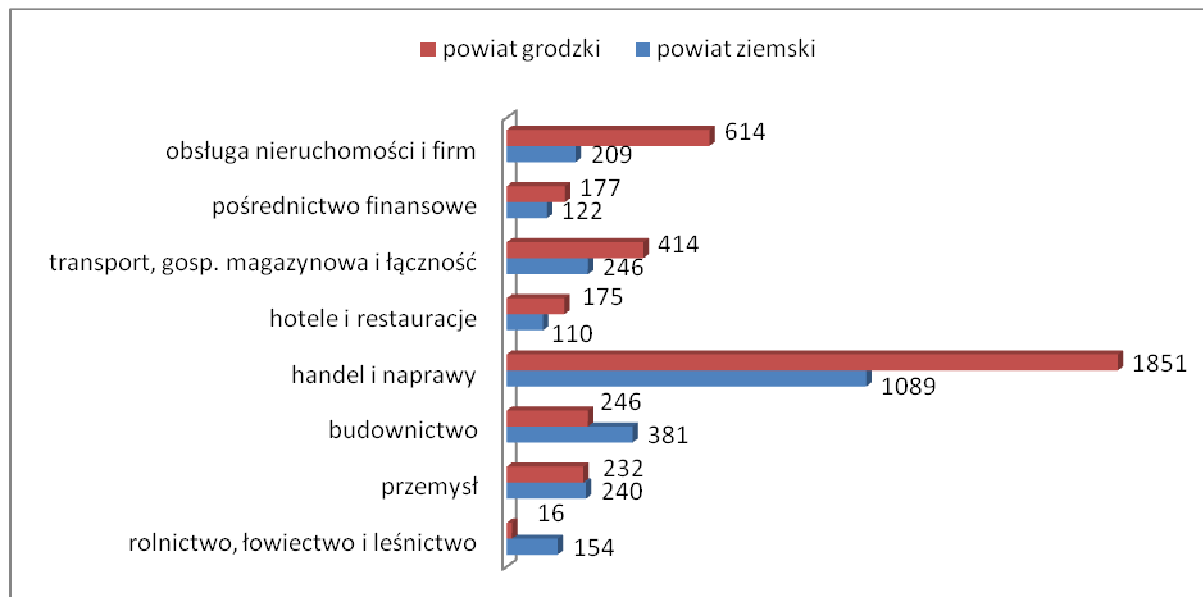
35 – 068 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 42/1, tel. (17) 779 84 88

www.cds.krakow.pl
www.praca-podkarpackie.pl

e-mail: ppp@cds.krakow.pl

Wykres 2. Podmioty gospodarcze według wybranych rodzajów działalności w powiecie przemyskim grodzkim i ziemskim (stan na 30.VI.2008 r.).

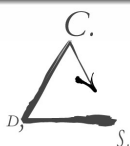

Źródło: GUS „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego” II kwartał 2008 r.

Wskaźnik aktywności gospodarczej (liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 1000 mieszkańców) wynosi dla powiatu ziemskiego 44,91 i jest to jeden z niższych wskaźników w województwie, dla powiatu przemyskiego grodzkiego jest to natomiast 88,16. Dla całego województwa podkarpackiego wskaźnik ten wynosi 64,82.

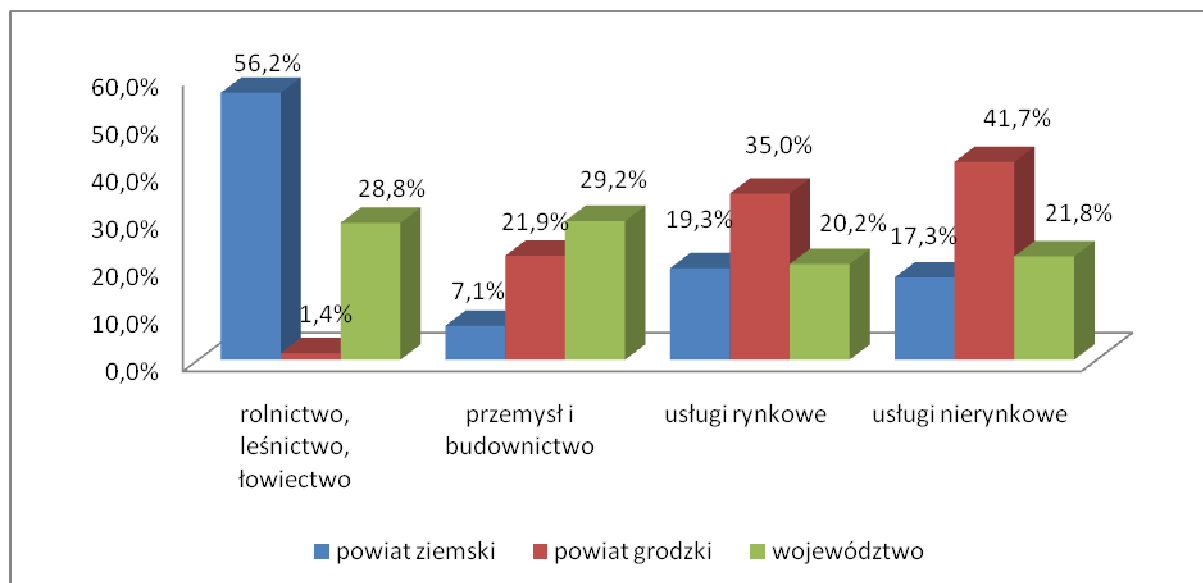
Dzięki atrakcyjnym obszarom na których położony jest powiat przemyski, bogatym w ścieżki rowerowe, drogi krajobrazowe, liczne zabytki architektury, szlaki turystyczne a także szlak wodny biegnący od Dynowa do Przemyśla, w powiecie przemyskim rozwija się stopniowo branża turystyczna. Opiera się ona o bazę hotelową w samym Przemyślu jak i liczne gospodarstwa agroturystyczne w ziemskiej części powiatu. W 2006 r. Przemyśl był laureatem konkursu „Gmina Fair Play” i otrzymał certyfikat w kategorii „Gmina Turystyczna”.

Powiat grodzki i ziemski różnią się zdecydowanie pod względem struktury zatrudnienia. W powiecie grodzkim najwięcej osób pracuje w usługach (rynkowych i nie rynkowych) - aż 76,7%, w przemyśle i budownictwie 21,9%, w rolnictwie tylko 1,4% ogółu zatrudnionych. W części ziemskiej powiatu najwięcej osób znajduje natomiast zatrudnienie w rolnictwie – 56,2%, osoby pracujące w sektorze usług stanowią 36,6% zatrudnionych, natomiast w przemyśle i budownictwie jest to 7,1%. Wynika to z tego, że większość dużych przedsiębiorstw mieści się na terenie miasta, podczas gdy część ziemska bazuje głównie na gospodarstwach rolnych oraz drobnych przedsiębiorstwach usługowo-handlowych. Strukturę ludności pod względem zatrudnienia dla obu powiatów oraz województwa obrazuje Wykres 3.

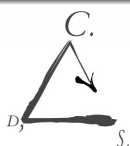

Wykres 3. Struktura zatrudnienia w powiecie przemyskim grodzkim, ziemskim i województwie podkarpackim (stan na 31 XII 2006 r.).

Źródło: GUS „Powiaty w Polsce 2007”.

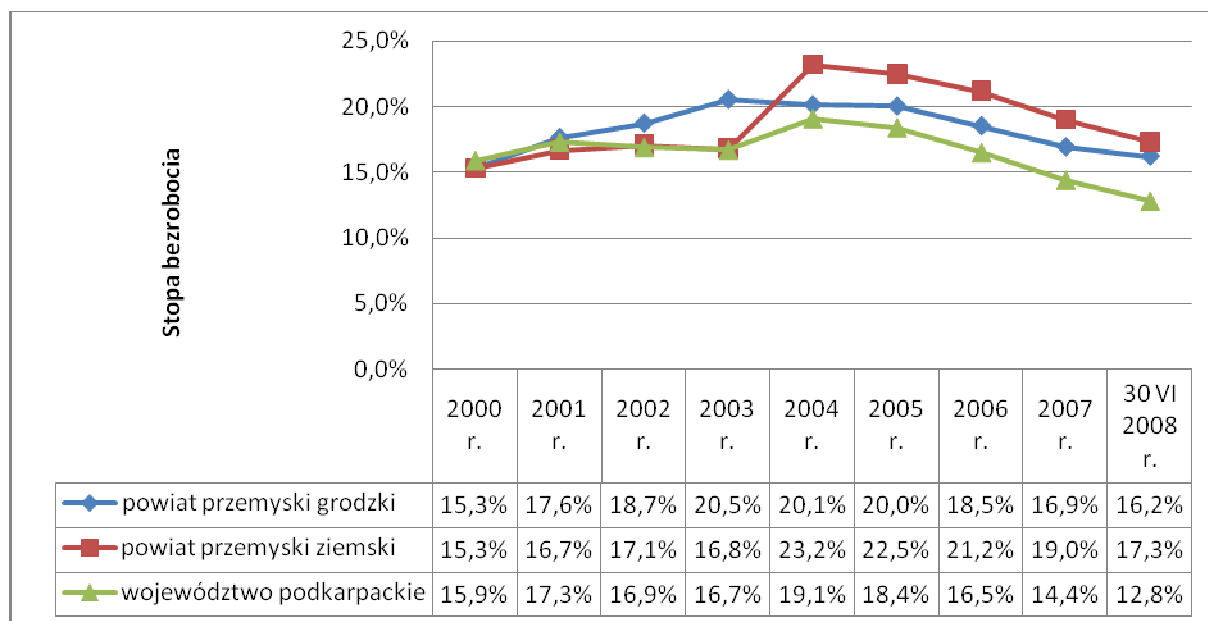
Na koniec czerwca 2008 r. w powiecie przemyskim grodzkim i ziemskim zarejestrowanych było 9 040 osób bezrobotnych, przy czym większa ich część to mieszkańcy Przemyśla – 4 657 osób. Jest to sytuacja o tyle interesująca, że w pozostałych powiatach grodzkich wraz z otaczającymi je powiatami ziemskimi, to właśnie ziemską część powiatu skupia większą liczbę osób bezrobotnych. Poczynając od powiatów, w których jest najwięcej osób zarejestrowanych jako bezrobotne (takim jest powiat rzeszowski ziemski – 7 822 osób bezrobotnych), powiat przemyski ziemski plasuje się na 9 miejscu. Biorąc pod uwagę liczbę osób bezrobotnych w powiatach grodzkich Przemyśl znajduje się zaraz za Rzeszowem, gdzie jest najwięcej osób bezrobotnych, bo aż (6 702 osób). Stopa bezrobocia dla obu powiatów przemyskich jest dość wysoka, dla Przemyśla – 16,2%, dla powiatu ziemskiego – 17,3%. Obie wartości są zdecydowanie wyższe niż stopa bezrobocia dla województwa, która na koniec czerwca 2008 r. wyniosła 12,8%. Kolejny wykres pokazuje jak zmieniała się jej wartość na przestrzeni lat. Od 2004 r. stopa bezrobocia stopniowo spada, a największy spadek dokonał się w ziemskiej części powiatu – w latach 2004-2008. Wskaźnik ten spadł w powiecie ziemskim aż o 5,9%, a w mieście Przemyśl o 3,9%.

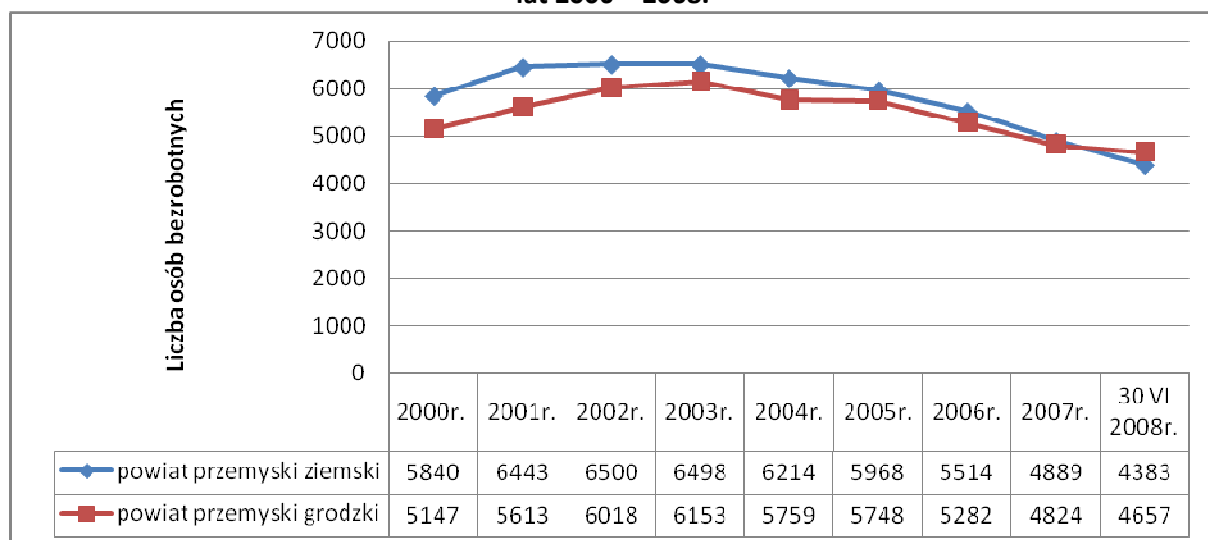
Wykres 4. Stopa bezrobocia w województwie podkarpackim oraz powiecie przemyskim grodzkim i ziemskim na przestrzeni lat 2000-2008.

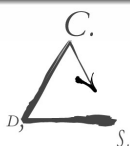
Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Na tle powiatów ościennych powiat przemyski nie wypada zadowalająco. Wyższą stopę bezrobocia odnotowano tylko w powiecie brzozowskim – 20,6% (jest to najwyższa wartość w województwie) i bieszczadzkim – 18,8%. Jednak od 2003 r. liczba osób bezrobotnych sukcesywnie spada, zarówno w Przemyślu jak i poza nim. Jak zmieniała się liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na przestrzeni lat prezentuje poniższy wykres.

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w powiecie przemyskim grodzkim i ziemskim na przestrzeni lat 2000 – 2008.

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu.

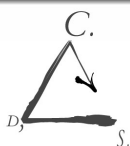
Ponad połowa osób bezrobotnych w Przemysłu to kobiety – aż 56,7% (w ziemskiej części – 54,9%). Dość niepokojący jest odsetek osób długotrwale bezrobotnych - 67,1% w powiecie grodzkim i 63,3% w powiecie ziemskim. Osoby powyżej 50 roku życia stanowią w powiecie grodzkim 17,9%, w części ziemskiej zaś 10,6%. W tych przypadkach powiat ziemski wypada lepiej niż miasto Przemyśl, jednak część ziemską charakteryzuje większy odsetek osób bezrobotnych do 25 roku życia – 25,9% (w Przemysłu – 16,7%), a także bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego – 36,8% (w Przemysłu – 28,7%).

Struktura wykształcenia bezrobotnych mieszkańców powiatu przemyskiego na koniec czerwca 2008 r. prezentuje się następująco. W powiecie grodzkim dominuje grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 27,2% bezrobotnych. Kolejną liczebnie grupę tworzą osoby posiadające wykształcenie średnie zawodowe – 24,7%, trzecią zaś osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 23,3%. W ziemskiej części powiatu osoby bezrobotne charakteryzuje niższy poziom wykształcenia. Największą grupą jest także grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, ale jest ona liczniejsza i stanowi 33,5% bezrobotnych, drugą tworzą osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 26,7%, trzecią osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 23,6%. Osoby posiadające wyższe wykształcenie to 6,5%. W powiecie grodzkim odsetek osób z wyższym wykształceniem jest większy niż w województwie i wynosi 10% (w województwie 7,8%).

Mieszkańcy obu powiatów są dość aktywni społecznie, w Przemysłu działa 284 organizacji pozarządowych, w tym 26 pożytku publicznego (wskaźnik aktywności obywatelskiej wynosi 0,36)⁹. W ziemskiej części powiatu jest ich znacznie mniej, bo 170 w tym 2 pożytku publicznego (wskaźnik aktywności obywatelskiej wyniósł 0,04).

Przemysł uchodzi za dobre miejsce dla nowych inwestycji i lokowania kapitału. Wpływ na to ma m.in.: korzystne położenie na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych, nie tylko krajowych, ale i europejskich; rozwinięta infrastruktura techniczna; zaplecze bankowe, społeczne, edukacyjne i usługowe. Ponadto, za dodatkowy atut powiatu może być postrzegany fakt, że w ramach Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Euro-Park Wisłosan” wyodrębniona została Podstrefa Przemyśl, która obejmuje 42 ha terenów przygotowanych pod inwestycje.

⁹ Wskaźnik aktywności obywatelskiej został obliczony na podstawie liczby organizacji pożytku publicznego przypadających na 1000 mieszkańców. Źródłem był portal internetowy www.ngo.pl

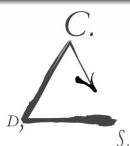

1.1.2 Powiat w liczbach – podstawowe dane statystyczne

Nazwa powiatu	Powiat Przemyski grodzki	Powiat Przemyski ziemski
Nazwy gmin wchodzących w skład powiatu	– Przemysł (gm. miejska)	– Bircza (gm. wiejska) – Dubiecko (gm. wiejska) – Fredropol (gm. wiejska) – Krasiczyn (gm. wiejska) – Krzywczka (gm. wiejska) – Medyka (gm. wiejska) – Orły (gm. wiejska) – Przemysł (gm. wiejska) – Stubno (gm. wiejska) – Żurawica (gm. wiejska)
Powierzchnia powiatu	44 km ²	1214 km ²
Liczba ludności	66867	71078
Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn)	113	100
Gęstość zaludnienia	1528os./km ²	59os./km ²
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-0,9	1,6
Wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym)	55,0	63,5
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-5,20	0,32
Wskaźnik aktywności obywatelskiej (liczba organizacji pożytku publicznego przypadająca na 1000 mieszkańców)	0,39	0,04
Wskaźnik Potencjału Instytucji Rynku Pracy ¹⁰	6,35 ¹¹	6,35
Wskaźnik aktywności gospodarczej (liczba zarejestrowanych w systemie REGON prywatnych podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców)	88,16	44,91
Stopa bezrobocia	16,2%	17,3%
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych	4657	4383
Udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	56,7%	54,9%
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych	91,4%	90,9%
Odsetek osób bezrobotnych do 34 roku życia	46,7%	57,7%
Odsetek osób bezrobotnych powyżej 55 roku życia	5,74%	3,74%
Średnie wynagrodzenie brutto	2315,22 zł	2164,44 zł
Pracujący mieszkańcy powiatu według sektorów zatrudnienia	– sektor rolniczy: 1,37% – sektor przemysłowy: 21,91%	– sektor rolniczy: 56,24% – sektor przemysłowy: 7,15%

¹⁰ Wskaźnik stworzony w ramach projektu „Indeks Gotowości Rynkowej – nowy instrument monitorujący szanse na pracę absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych województwa podkarpackiego”. Opis metodologii konstrukcji wskaźnika znajduje się w „Raporcie z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim” powstałym w ramach ww. projektu i dostępnym na stronach www.cds.krakow.pl oraz www.praca-podkarpackie.pl.

¹¹ Metodologia obliczania wskaźnika PIRP zakładała ujmowanie powiatów grodzkich wraz z okalającymi je powiatami ziemskimi. Dla powiatu grodzkiego i ziemskiego wskaźnik ten ma zatem identyczną wartość.

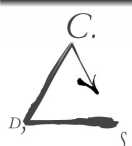
	– sektor usług rynkowych: 35,02%	– sektor usług rynkowych: 19,28%
	– sektor usług nierynkowych: 41,71%	– sektor usług nierynkowych: 17,33%
Trzej najwięksi pracodawcy powiatu	– "Inglot-RSC" Sp. z o.o. – „Fibris” S.A. – Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Piotruś Pan”	– Lis Poland Sp. z o.o. – Nadleśnictwo Bircza – GS Samopomoc Chłopska w Medyce

Źródła: „Powiaty 2007”, GUS; Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego I kwartał; Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego II kwartał; Analiza sytuacji bezrobotnych w województwie podkarpackim w I półroczu 2008 roku, WUP Rzeszów; „Raport z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim”, baza Organizacji Pożytku Publicznego dostępna na stronie www.ngo.pl.
 Przytoczone dane prezentują stan na 31.12.2007r., z wyjątkiem liczby organizacji pożytku publicznego (stan na 24.02.2009r.), liczby podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2006r.), danych WUP Rzeszów dotyczących bezrobocia (stan na 30.06.2008r.)

1.2. Sytuacja powiatowego rynku pracy w opinii ekspertów

Zdaniem lokalnych ekspertów sytuacja na powiatowym rynku pracy jest trudna. Co prawda liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych spadła, ale nie zmieniły się tendencje dotyczące struktury tej grupy osób, podobnie jak grupy osób zatrudnionych. Dużym problemem powiatu są **osoby nieaktywne zawodowo**, które nigdy nie pracowały. W opinii ekspertów „*problem ten szczególnie dotyczy kobiet, które zazwyczaj prowadzą gospodarstwo domowe nie podejmując pracy zawodowej. Problem tych osób jest może nawet większy niż osób zarejestrowanych. Ciężko ich odnaleźć i dotrzeć z pomocą*”. Dodatkowe trudności powoduje także **rolniczy charakter powiatu**, przy czym rolnictwo na tym terenie jest rozdrobnione, nie przynosi dodatkowych miejsc pracy ani dochodów. Jak jednak wskazują eksperci, szansą dla mieszkańców terenów wiejskich jest w tym przypadku rozwój turystyki, w szczególności **tworzenie gospodarstw agroturystycznych**. To co również powinno być odczytywane jako specyficzny wyróżnik i słabość powiatu przemysłowego to występujące na jego terenie **zjawisko szarej strefy** związanej z przemysłem towarów z Ukrainy.

Wśród punktów zwrotnych, które miały wpływ na kształtowanie się obecnej sytuacji w powiecie, eksperci wymienili przede wszystkim **początek lat 90-tych**, kiedy to „generowało się” bezrobocie. „*Było to związane z restrukturyzacją, prywatyzacją i grupowymi zwolnieniami jakie miały miejsce w większych zakładach pracy na terenie powiatu*”. Kolejne ważne wydarzenie stanowi rozpoczęcie działalności przez **Przemyską Agencję Rozwoju Regionalnego**, która zajęła się rozwiązywaniem podstawowych problemów dotyczących lokalny rynek pracy. „*PARR poprzez realizację projektów konkursowych wspiera osoby bezrobotne i zagrożone utratą pracy, organizuje liczne szkolenia w celu przekwalifikowania ich uczestników, wspiera przedsiębiorczość w powiecie poprzez udzielanie nieodpłatnych usług doradczo - informacyjnych przedsiębiorcom i osobom rozpoczynającym działalność*”. Od 2007 roku w powiecie funkcjonuje założony przez PARR ośrodek EFS, który prowadzi usługi doradcze w zakresie: informacji o EFS, szkoleń prowadzonych przez Regionalny

Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego oraz o możliwości pozyskania funduszy europejskich na projekty innowacyjne i ogólnopolskie programy szkoleniowe. Ośrodek EFS zapoczątkował proces nawiązywania **współpracy** pomiędzy instytucjami rynku pracy, który, zdaniem ekspertów, doskonale się rozwija. Podejmowana w tym zakresie współpraca polega przede wszystkim na wymianie informacji, pomocy przy realizacji poszczególnych projektów na rzecz osób bezrobotnych, zlecaniu realizacji szkoleń zawodowych oraz wzajemnym wsparciu organizacyjnym. W powiecie realizowane są również projekty partnerskie.

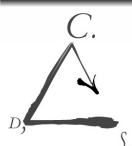
Lokalnych ekspertów zapytano o mocne i słabe strony powiatu. Wśród tych pierwszych wymienili oni:

- rozwój infrastruktury turystycznej do czego przyczyniają się **liczne atrakcje i walory turystyczne powiatu** oraz silna baza agroturystyczna. *„Sytuacja taka stwarza dodatkowe możliwości zatrudnienia dla mieszkańców powiatu. Podejmowane są różne działania w celu przyciągnięcia turysty i stworzenia mu wielu możliwości spędzenia wolnego czasu. Od niedawna w mieście istnieje stok narciarski, powstał „Aquapark”. Baza hotelowa nie jest jeszcze bardzo dobrze rozwinięta, ale podejmowane są różne działania, aby tę sytuację zmienić.”;*
- duży potencjał rynku pracy i **tania siła robocza**, a także wysoka jakość świadczonej pracy. *„Na powiatowym rynku pracy jest dużo osób chcących podnosić lub zmieniać swoje kwalifikacje, mają motywację do podnoszenia własnej wartości jako pracownika w celu odnalezienia się w ciągle zmieniających się realiach rynkowych”;*
- powstanie na terenie powiatu **podstrefy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej**. Co prawda strefa nie tworzy jeszcze miejsc pracy, ale czynione są starania w celu pozyskania inwestora na tym terenie. Strefa, w opinii ekspertów, może być szansą dla niedostatecznie rozwiniętego w powiecie przemysłu.

Do słabych stron powiatu eksperci zaliczyli natomiast:

- problem z przyciągnięciem na teren powiatu **inwestorów zagranicznych**;
- **słabo rozwinięty przemysł** i wymagającą modernizacji infrastrukturę drogową;
- **rozdrobienie rolnictwa** i związany z tym brak dużych gospodarstw produkcyjnych;
- **brak atrakcyjnych ofert pracy** dla osób z wyższymi kwalifikacjami i doświadczeniem.

Porównując powiat przemyski z powiatami ościennymi, eksperci uznali, że powiaty tej części regionu borykają się z podobnymi problemami: rozdrobnionym rolnictwem, dużym odsetkiem osób nieaktywnych zawodowo, brakiem rozwiniętego przemysłu oraz szarą strefą i związanym z nią handlem produktami pochodzącymi z przemysłu. Elementem niewątpliwie wyróżniającym powiat przemyski na tle sąsiednich terenów, a jednocześnie szansą jego rozwoju jest **wielokulturowy charakter miasta Przemyśl**, w którym żyją obok siebie przedstawiciele kultury polskiej, żydowskiej i ukraińskiej. Już w chwili obecnej jest to wykorzystywane między innymi dla organizowania festiwali kulturalnych bazujących na różnorodności regionu.

W powiecie przemyskim, w obliczu słabo rozwiniętego przemysłu oraz rozdrobnionego rolnictwa, największą szansę zatrudnienia dają usługi i handel, zwłaszcza w branżach budowlanej, turystycznej oraz kosmetycznej. Coraz częściej też mieszkańcy powiatu podejmują samozatrudnienie, zakładają własną działalność gospodarczą, w szczególności dotyczy to osób, które wracają z emigracji zarobkowej.

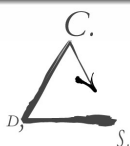
Na terenie powiatu w sektorze przemysłowym funkcjonuje kilka zakładów, które przetrwały restrukturyzację i zmiany zachodzące w okresie transformacji. Są to głównie przedsiębiorstwa branży elektro-maszynowej (Zakłady Polna, Fanina), chemicznej (Zakłady Płyt Pilśniowych Fibris S.A., Spółka Sanwil), kosmetycznej (Inglot) i oświetleniowej. Jak wskazują eksperci, po wejściu Polski do strefy Schengen, większość podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu musiało dokonać pewnych zmian, w większym stopniu nastawić się na odbiorcę zachodniego. Zdaniem naszych rozmówców często były to procesy trudne i mocno kłopotliwe dla lokalnych przedsiębiorców.

Pod względem zatrudnienia (oferowanych miejsc pracy) w powiecie przemyskim dominuje sektor prywatny opierający się na **drobnych firmach handlowo - usługowych**. Nieco odmiennie wygląda sytuacja w mieście Przemyśl, w którym - jako dawnym mieście wojewódzkim - nadal dominuje **sektor publiczny**.

W opinii ekspertów *„na lokalnym rynku pracy poszukiwani są przede wszystkim przedstawiciele zawodów budowlanych i pokrewnych, którzy mogliby pochwalić się doświadczeniem i kwalifikacjami.”* Co ciekawe, poziom wykształcenia zarejestrowanych w powiecie osób bezrobotnych zdecydowanie przewyższa istniejące potrzeby rynku. Problemy ze znalezieniem pracy na lokalnym rynku mają przedstawiciele kierunków humanistycznych, w tym, podkreślani przez ekspertów, absolwenci kierunku administracja. Poszukiwani w powiecie przemyskim są natomiast: murarze, dekarze, glazurnicy, tynkarze, kierowcy kat. C, pracownicy do budowy dróg, opiekuni osób starszych oraz ekonomiści z kwalifikacjami.

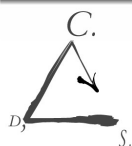
Ponadto, w powiecie *„występuje problem z dopasowaniem kwalifikacji mieszkańców do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców. Widoczna jest ogromna potrzeba i konieczność dostosowania poziomu kwalifikacji posiadanych przez potencjalnych pracowników do wymagań przedsiębiorców. Przede wszystkim należałoby zmodyfikować system edukacyjny, tak aby nastawiał się na kształcenie w tych zawodach, które są pożądane na rynku pracy. Z pewnością nie można wpłynąć na dopasowanie kwalifikacji osób poruszających się po rynku pracy do zgłaszanych potrzeb, jedynie za pomocą szkolnictwa czy jedynie za pomocą szkoleń. Te dwie rzeczy muszą iść w parze.”*

W powiecie eksperci dostrzegają także rolę jaką pełni **zjawisko migracji**. Z ich obserwacji wynika, że z terenu powiatu wyjeżdżają przede wszystkim mężczyźni i są to najczęściej wyjazdy krótkookresowe. Mieszkańcy powiatu przemyskiego chętnie podejmują za granicą pracę w zawodach związanych z branżą budowlaną, ale także jako kierowcy, obsługa wózków widłowych, magazynierzy, pracownicy w rolnictwie. Wyjeżdżają również kobiety, z reguły jako opiekunki do osób starszych. Główne kierunki migracji zagranicznej z powiatu

przemysłowego to: Anglia, Irlandia, Francja, Niemcy, Włochy, kraje Beneluksu. Mieszkańcy powiatu poszukują również pracy w innych częściach kraju, są to z reguły osoby lepiej wykształcone, które przeważnie w poszukiwaniu zatrudnienia wyjeżdżają do Krakowa, Warszawy, Wrocławia i Łodzi.

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

35 – 068 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 42/1, tel. (17) 779 84 88

www.cds.krakow.pl
www.praca-podkarpackie.pl

e-mail: ppp@cds.krakow.pl

 Podkarpacki Portal Pracy

II. DIAGNOZA SYTUACJI INSTYTUCJI RYNKU PRACY DZIAŁAJĄCYCH W POWIECIE

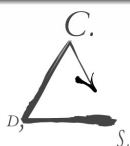
2.1. Instytucje rynku pracy w statystykach

Powiat przemyski (grodzki i ziemski rozpatrywane łącznie) na tle województwa podkarpackiego wyróżnia nie tylko ilość aktywnych instytucji, ale także zakres ich działalności. Na terenie powiatu przemyskiego funkcjonują zarówno Ochotniczy Hufiec Pracy, kilka agencji zatrudnienia, liczne instytucje szkoleniowe oraz instytucje i organizacje wykraczające poza ustawowo zdefiniowane instytucje rynku pracy, aczkolwiek wspierające rozwój lokalnego rynku pracy np. oferując pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy.

Najliczniejszą grupę instytucji rynku pracy w powiecie przemyskim stanowią instytucje szkoleniowe, których na terenie powiatu jest aż piętnaście. Są wśród nich zarówno instytucje publiczne (np. Ośrodek Kształcenia Zawodowego, Centrum Kształcenia Praktycznego w Przemysłu), jak i prywatne, a oferowane przez nie usługi szkoleniowe są bardzo zróżnicowane. Do najbardziej aktywnych instytucji szkoleniowych z terenu powiatu przemyskiego eksperci zaliczyli: Przemyską Agencję Rozwoju Regionalnego, Zakład Doskonalenia Zawodowego, Regionalną Izbę Gospodarczą w Przemysłu oraz Centrum Kształcenia Praktycznego w Przemysłu.

Nieco mniejszą grupę stanowią agencje zatrudnienia. Większość z nich zajmuje się pośrednictwem pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a tylko niektóre prowadzą pośrednictwo pracy za granicą czy poradnictwo zawodowe. Jedną z przemyskich instytucji figurujących w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia zajmuje się rekrutacją pracowników ze Wschodu (PI-TRADE Piotr Pipka). Dodatkowo, w trakcie weryfikacji listy instytucji okazało się, że jedna z nich nie znajduje się już w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia (Biznes-Serwis Agencja Pośrednictwa, Wróbel Andrzej), a jedna z instytucji posiada zarówno status instytucji szkoleniowej jak i agencji zatrudnienia (Zakład Doskonalenia Zawodowego w Przemysłu).

Na terenie powiatu przeworskiego funkcjonuje ponadto 12 instytucji pomocy społecznej, które mimo iż nie są bezpośrednio instytucjami rynku pracy to poprzez swoją działalność wpływają na sytuację powiatowego rynku pracy. Należą do nich: 10 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej (Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Medyka, Orły, Przemysł, Stubno, Żurawica), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemysłu oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemysłu.

2.2. Charakterystyka najistotniejszych instytucji rynku pracy powiatu

Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu¹²

Poniższy, krótki opis działalności Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) koncentruje się na tych działaniach Urzędu, które nie wynikają wprost z wymogów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ustawa ta obowiązuje wszystkie urzędy pracy nakładając na nie analogiczne, nie różnicujące ich zadania, w związku z czym, w niniejszym raporcie skupiono się wyłącznie na przedsięwzięciach wykraczających poza obowiązki nałożone przez ustawodawcę, takich jak realizacja projektów unijnych oraz innego typu inicjatywy własne Urzędu.

Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu w 2009 roku realizuje w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałania 6.1.3. projekt pn. „Więcej szans w przemyskim”. Projekt ten skierowany jest do zarejestrowanych w PUP w Przemyślu osób bezrobotnych, przede wszystkim tych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy m.in.: bezrobotnych do 25 i powyżej 50 roku życia, bez kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego oraz niepełnosprawnych. Wsparciem w ramach projektu planuje się objąć 1 675 osób w tym:

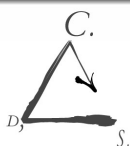
- 595 osób może skorzystać z subsydiowanego zatrudnienia;
- 346 osób ze szkoleń;
- 632 osoby ze staży,
- 102 osoby otrzymają jednorazowe środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej.

Wartość projektu wyniosła 13 041 000 zł, w tym kwota dofinansowania to 9 964 500 zł.

Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu podjął się również realizacji drugiego projektu dofinansowanego ze środków unijnych, który nosi nazwę „Droga do sukcesu”. Celem głównym tego projektu jest wzmocnienie kadry Urzędu poprzez przeszkolenie pracowników oraz dofinansowanie zatrudnienia pośredników pracy i doradców zawodowych. Na cel ten pozyskano środki w wysokości 251 693 zł, które umożliwią utworzenie 2 nowych stanowisk pracy, przeszkolenie 4 osób oraz uzyskanie 4 licencji zawodowych dla 2 pośredników pracy i 2 doradców zawodowych.

W związku z trudną sytuacją na lokalnym rynku pracy jednostka, na podstawie porozumienia o współpracy, podejmuje wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Przemyślu działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Urząd zawarł także dwa dodatkowe porozumienia:

¹² W oparciu o informacje zebrane na podstawie strony internetowej Urzędu, udostępnionych przez Urząd materiałów oraz danych dotyczących umów o dofinansowanie projektów, zawartych w 2008 roku w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Poddziałania 6.1.1; 6.1.2; 6.1.3.

- z Fabryką Mebli „FORTE” w Ostrowii Mazowieckiej oddział w Przemysłu - w sprawie zakresu i form pomocy dla zwalnianych pracowników
- z Państwowym Przedsiębiorstwem Użyteczności Publicznej Poczta Polska, Centrum Zarządzania Kadrami w Rzeszowie - w sprawie aktywizacji zawodowej zwalnianych pracowników.

Ponadto, w celu promocji edukacji i zatrudnienia oraz konfrontacji oczekiwań osób poszukujących pracy z wymaganiami potencjalnych pracodawców, począwszy od 2006 r. PUP w Przemysłu jest współorganizatorem „Targów Przemyskich – Edukacja – Praca - Kariera”. Wystawcy biorący udział w Targach mają możliwość promocji swojej instytucji, firmy lub szkoły wśród grupy ok. 2000 odwiedzających, dla których jest to okazja do zapoznania się z ofertami pracy w kraju i za granicą, ofertami szkoleń zawodowych, staży, praktyk, wolontariatu oraz ofertami naboru do szkół średnich i wyższych. Podczas Targów odbywają się także warsztaty i seminaria oraz prezentacje pracodawców.

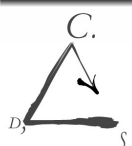
Specyfika projektu „Podkarpacki Portal Pracy” wymaga także zwrócenia uwagi na to jak Urząd Pracy radzi sobie w kwestiach informatycznych. W przypadku Powiatowego Urzędu Pracy w Przemysłu na uwagę zasługuje nowoczesna strona internetowa, na której znaleźć można wszystkie informacje jakie mogą być potrzebne osobom bezrobotnym lub potencjalnym pracodawcom. Witryna w sposób przejrzysty i logiczny systematyzuje poszczególne kwestie, a poruszanie się po niej nie powinno sprawiać najmniejszych trudności. Warto zwrócić uwagę, iż przemyski PUP jako jeden z niewielu podkarpackich Urzędów Pracy zamieścił na swojej witrynie newsletter, dzięki któremu najnowsze wiadomości bezpośrednio trafiają do osób zainteresowanych.

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Przemysłu

Zakład Doskonalenia Zawodowego swoją działalność opiera na świadczeniu czterech rodzajów usług: doradztwie psychologiczno-motywacyjnym, doradztwie zawodowym, organizacji szkoleń i kursów zawodowych oraz działalności projektowej.

Doradztwo psychologiczno-motywacyjne i doradztwo zawodowe to usługi oferowane z jednej strony w ramach środków Unii Europejskiej, z drugiej to element działalności stałej.

Niemniej jednak, podstawową formą działalności Zakładu Doskonalenia Zawodowego jest organizacja i realizacja różnorodnych szkoleń i kursów zawodowych np.: fryzjer, wizażysta, kasjer walutowy, opiekun osób starszych, kucharz, operator obrabiarek numerycznych, krawiec, technolog robót budowlano wykończeniowych, murarz, tynkarz, kelner, bufetowy, barman, bukieciarz, elektromonter, przewóz materiałów niebezpiecznych, operator koparko ładowarek, operator pilarek, podstawy BHP, kurs z zakresu gospodarki magazynowej, kurs księgowości wspomaganej komputerem, kurs sekretarka asystentka szefa, sprzedawca.

Osobny moduł szkoleniowy stanowi dział szkoleń skierowanych do osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej. Przykładowe szkolenia z tego zakresu realizowane w ZDZ Przemysł to „ABC przedsiębiorczości”, „Mała przedsiębiorczość”.

W ramach działalności projektowej instytucja realizuje obecnie dwa projekty: *Szkoła pomaturalna o profilu kosmetycznym* oraz *Badanie potrzeb szkoleniowych na terenie trzech powiatów: przemyskiego, jarosławskiego i lubaczowskiego*.

Oferta placówki adresowana jest do osób bezrobotnych i pracujących zainteresowanych zmianą lub podniesieniem swoich kwalifikacji, a także zdobyciem uprawnień do wykonywania zawodu. Z usług proponowanych przez ZDZ mogą korzystać mieszkańcy województwa podkarpackiego, ale jednostka w zależności od potrzeb stara się docierać do innych miejscowości w celu przeszkolenia tamtejszych mieszkańców. Realizowane projekty nastawione są przede wszystkim na rolników i osoby pracujące w wieku 18-35 lat.

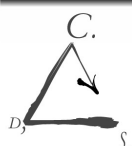
Instytucja, aby pozostać konkurencyjną na lokalnym i regionalnym rynku musi stale wzmacniać swoją ofertę, poszerzać ją tak, by odpowiadać na zapotrzebowanie szkoleniowe np. gdy nastąpił wzrost zainteresowania szkoleniami o profilu technicznym ZDZ wprowadził do oferty kurs obsługi maszyn budowlanych. Do rozbudowania panelu szkoleń przyczyniły się również zmiany, które zaszły wewnątrz organizacji: zbudowanie odpowiedniego zaplecza technicznego umożliwiającego przeprowadzanie specyficznych kursów np. spawacz oraz pozyskanie odpowiedniej kadry.

Przewagą konkurencyjną Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Przemysłu jest kompleksowość oferowanych usług – w ramach jednego kursu słuchacz zdobywa konieczną wiedzę i umiejętności w ramach jednego zawodu bez konieczności uczestnictwa w kilku szkoleniach. Przykładem może być kurs dla magazynierów, który pozwala na zdobycie umiejętności obsługi wózków widłowych oraz uczy jak obsługiwać programy komputerowe do obsługi magazynów.

Za swój największy sukces jednostka uważa uzyskanie i utrzymanie uprawnień do przeprowadzania szkoleń obsługi maszyn budowlanych, które prowadzone są na bardzo dobrym poziomie o czym świadczy 90% zdawalność egzaminu.

Regionalna Izba Gospodarcza w Przemysłu

Regionalna Izba Gospodarcza w Przemysłu to instytucja biznesowa zrzeszająca 81 podmiotów gospodarczych z terenu powiatu przemyskiego. Współpracuje z samorządem terytorialnym w kwestii wspierania przedsiębiorców i stwarzania im dogodniejszych warunków do działania. Świadczy też usługi w postaci indywidualnej pomocy dla przedsiębiorców przejawiającej się m.in. w nieodpłatnych seminariach, konferencjach, spotkaniach tematycznych, kreowaniu pozytywnego wizerunku firmy, kojarzeniu firm z partnerami biznesowymi z kraju i zagranicy, umożliwieniu korzystania ze stron

internetowych RIG, dostępie do danych teleadresowych firm członkowskich, pośredniczeniu w naborze na płatne konferencje, seminaria, fora gospodarcze. Izba rozwija również współpracę transgraniczną z Ukrainą czego efektem jest utworzenie Transgranicznego Centrum Inicjatyw Gospodarczych w Przemysłu.

Ponadto, Regionalna Izba Gospodarcza bierze również udział w realizacji projektów unijnych, w ostatnich latach były to m.in.:

- program *KIGNET* - izbowy system wsparcia konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, w ramach którego, tworzone są wysokiej jakości usługi dla małych i średnich przedsiębiorstw;
- program *POZAROLNICZA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ* - celem było zmniejszenie ukrytego bezrobocia w rolnictwie i pokazanie odchodzącym z rolnictwa innych możliwości zarobkowania, z głównym naciskiem na prowadzenie własnej działalności gospodarczej.

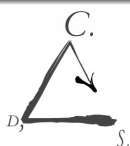
Odbiorcami usług Regionalnej Izby Gospodarczej w Przemysłu są mikro, mali i średni przedsiębiorcy głównie z powiatu przemyskiego.

Oferta RIG nieustannie ewoluuje, instytucja podejmuje nowe wyzwania. Szczególnie intensywne zmiany zaszły po uzyskaniu akcesji Polski do struktur europejskich. Wiązało się to z dostępnością do unijnych funduszy, które umożliwiły nawiązanie współpracy transgranicznej, realizację tzw. „miękkich” projektów dla przedsiębiorców, promocję przedsiębiorczości wśród mieszkańców terenów wiejskich. Również otwarcie granic wymusiło zwiększenie aktywności Izby i podjęcie działań mających na celu przygotowanie przedsiębiorców do nowych realiów, szans i zagrożeń. Obecnie takie zmiany wymusza kryzys gospodarczy.

Działaniem nowatorskim podjętym przez Regionalną Izbę Gospodarczą była realizacja projektu o ogólnopolskim zasięgu, którego celem była promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów wiejskich. Był to projekt charakteryzujący się bardzo dużą dynamiką działania, o bardzo dużym zasięgu. W ramach projektu osoby zamieszkałe na terenach mogły skorzystać z fachowych porad i informacji z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Pytania mogły być zadawane zarówno drogą telefoniczną jak i za pomocą Internetu (w ramach projektu powstała strona internetowa funkcjonująca do dziś, za pośrednictwem której osoby objęte projektem mogły szukać odpowiedzi na swoje pytania).

Nie budząc wątpliwości sukcesem dla organizacji było nawiązanie współpracy ze stroną ukraińską i znalezienie tam instytucji partnerskiej. Realizacja programu transgranicznego pozwoliła lokalnym przedsiębiorcom nawiązać współpracę z firmami ukraińskimi, co zaowocowało podpisaniem ponad dwudziestu kontraktów pomiędzy firmami zlokalizowanymi w dwóch krajach. Powstały również polsko – ukraińskie spółki kapitałowe.

Obecnie RIG szuka kontaktów z podobnymi sobie instytucjami w różnych krajach Europy. Do tej pory udało się nawiązać kontakt z Hiszpanią i Anglią.

Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

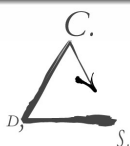
Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. utworzona w 2004 roku, w formie spółki akcyjnej i działa jako instytucja non for profit. Agencja realizuje wiele projektów konkursowych ze wsparciem funduszy unijnych mających na celu aktywizację zawodową mieszkańców nie tylko z powiatu przemyskiego. Prowadzi także badania rynku pracy w celu dostosowania podejmowanych działań do aktualnych potrzeb, świadczy nieodpłatnie usługi doradczo-informacyjne dla osób rozpoczynających i prowadzących działalność gospodarczą. Udziela także wsparcia innym instytucjom działającym w powiecie przemyskim i powiatach ościennych.

Obecnie Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego prowadzi 4 projekty:

- Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego – realizacja projektu pozwala na objęcie wsparciem animacyjnym, szkoleniowym, doradczym i informacyjnym z zakresu wykorzystywania środków Europejskiego Funduszu Społecznego instytucje z terenów powiatów: przemyskiego, lubaczowskiego, jarosławskiego i przeworskiego;
- Punkt konsultacyjny – w ramach którego świadczone są bezpłatne usługi informacyjne dla przedsiębiorców oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą;
- „Pomysł na biznes” – realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – realizacja projektu służy wzrostowi poziomu zatrudnienia poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz promocji przedsiębiorczości;
- „Kapitał dla przedsiębiorczych” – realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 6.2 „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – realizacja projektu ma służyć poprawie sytuacji gospodarczej regionu poprzez promocję postaw przedsiębiorczych i pomoc młodym przedsiębiorcom. Projekt obejmuje:
  - a) Szkolenie z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej;
  - b) Indywidualne doradztwo związane z prowadzeniem własnego przedsiębiorstwa;
  - c) Wsparcie finansowe w postaci:
    - Dotacji inwestycyjnej do 40 tys. PLN;
    - Dotacji pomostowej na okres 6 miesięcy (do 1 tys. PLN/miesiąc);
    - Przedłużonej dotacji pomostowej na kolejne 6 miesięcy (do 1 tys. PLN/miesiąc).

Placówka Kształcenia Policealnego i Kursowego "MITEINANDER" w Przemyśle

Głównym profilem działalności Placówki Kształcenia Policealnego i Kursowego „MITEINANDER” w Przemyśle jest edukacja związana z nauką języków obcych, oferowana od

1991 roku. Placówka koncentruje się głównie na nauce języka angielskiego, co związane jest z występującymi lokalnie potrzebami. W ofercie znajdują się również usługi związane z ideą kształcenia ustawicznego - szkolenia i kursy otwarte dla osób dorosłych bezrobotnych lub pracujących które chcą podnieść lub zmienić swoje kwalifikacje. Dominują w tym zakresie kursy związane z ekonomią i informatyką: księgowość, ABC przedsiębiorczości, kurs grafiki komputerowej. Szkolenia najczęściej realizowane są na zlecenie Powiatowego Urzędu Pracy czy zakładów pracy.

Oferta placówki kierowana jest do szerokiej grupy odbiorców, a zróżnicowanie grupy odbiorców zależy od typu usługi. Na kursy językowe uczęszczają zarówno dzieci, młodzież jak i osoby dorosłe. W szkoleniach i kursach zawodowych udział biorą dorośli bezrobotni lub pracujący. Adresatami usług placówki są ponadto pracodawcy zgłaszający na szkolenia grupy swoich pracowników.

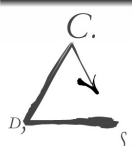
Szkoła może się poszczycić uzyskaniem Europejskiego Znak Jakości za Nowatorskie Inicjatywy Językowe jako pierwsza prywatna placówka w Polsce ucząca języków obcych. Była to gratyfikacja za program „Nasz region w językach obcych”, w ramach którego każda z grup językowych uczyła się specyficznego słownictwa i zwrotów, dzięki którym można opisać walory regionu i dokonać jego charakterystyki.

Placówka Kształcenia Policealnego i Kursowego "MITEINANDER" w Przemyślu może się pochwalić również certyfikatem ISO 9001/2000 w nauczaniu języków obcych i edukacji szkoleniowej oraz faktem, iż jest jednym z trzech ośrodków egzaminacyjnych TELC na Podkarpaciu.

Ochotniczy Hufiec Pracy, Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży

Instytucja ta składa się z dwóch komórek, które realizują własne zadania. Pierwszą jest Ochotniczy Hufiec Pracy, którego głównym zadaniem jest przygotowanie młodzieży szkolnej – gimnazjalnej i ze szkół zawodowych – do wykonywania danego zawodu. Hufiec w Przemyślu oferuje naukę na kierunkach: mechanik pojazdów samochodowych, stolarz, cukiernik, kucharz małej gastronomii, sprzedawca, murarz. Wszystkie te działania zmierzają w kierunku zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży, szczególnie tej do 25 roku życia. Jednostka podejmuje również starania mające zapobiec marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży poprzez m.in. prowadzenie działalności edukacyjno-wychowawczej czy organizowanie wykładów tematycznych.

Drugą komórką jest Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Przemyślu, zajmujące się przede wszystkim tematyką rynku pracy. Swoje cele statutowe realizuje poprzez organizowanie szkoleń i kursów zawodowych, prowadzenie Młodzieżowego Biura Pracy, Klubu Pracy i Mobilnego Centrum Informacji Zawodowej oraz działalność projektową w ramach EFS.

W ramach Mobilnego Centrum Informacji Zawodowej placówka świadczy usługi z zakresu doradztwa zawodowego, których odbiorcami są głównie lokalne szkoły i ich uczniowie. Dzięki poradom indywidualnym i zajęciom grupowym, treningom i warsztatom umiejętności osobistych słuchacze zdobywają aktualną informację zawodową oraz planują karierę zawodową. W ramach usługi udzielane są również informacje dotyczące poruszania się po rynku pracy, istniejących możliwościach kształcenia się i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży realizuje także usługi z zakresu pośrednictwa pracy. Pracownicy Centrum poszukują ofert zatrudnienia, informują młodzież o zawodach, możliwościach zdobycia kwalifikacji lub ich podniesienia. Dodatkowo instytucja cyklicznie organizuje targi pracy i targi edukacyjne. Usługi te są bezpłatne i w większości przeznaczone dla młodzieży w wieku 15-25 lat. Jedynie oferty krajowe oraz pośrednictwo pracy za granicą skierowane jest do osób pełnoletnich.

Ponadto Centrum organizuje szkolenia i kursy finansowane ze środków EFS, a najczęściej realizowane to: obsługa wózków jezdniowych, magazynier, sprzedawca z kasą fiskalną, nauka jazdy kat „B”, Europejski Certyfikat Umiejętności Komputerowych, fryzjer - wizażysta, kursy językowe, kursy kierowników wycieczek szkolnych, kursy kierowników placówek wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej.

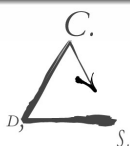
Instytucja nawiązała także współpracę z pracodawcami w Niemczech, dzięki której, na podstawie umów bilateralnych zawartych z poszczególnymi pracodawcami, osoby bezrobotne do 35 roku życia mogą skorzystać ze staży zagranicznych.

Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży organizuje również przygotowanie zawodowe dla młodzieży uczącej się za pośrednictwem OHP. W ramach programu nauczania uczniowie ci odbywają płatne praktyki zawodowe bezpośrednio u pracodawców, nabywając tym samym praktyczną wiedzę w danym zawodzie. Zazwyczaj są to praktyki w zawodach: kucharz, ślusarz, murarz, stolarz, sprzedawca, cukiernik, mechanik samochodowy.

Placówka prowadzi także szkolenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, poradnictwo psychologiczne i specjalistyczne – głównie prawne.

Swoje działania kieruje głównie do młodzieży pochodzącej z rodzin ubogich, patologicznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz młodzieży uczącej się, studiującej i bezrobotnej.

Instytucja systematycznie ewoluowała, dopasowując swoją ofertę do zapotrzebowania powiatowego rynku pracy. W związku z tym w 2004 roku utworzono Mobilne Centrum Informacji Zawodowej, co poszerzyło ofertę usług z zakresu poradnictwa zawodowego. Zintensyfikowano działania związane z pośrednictwem pracy za granicą. Dostępność środków finansowych z funduszy europejskich natomiast umożliwiła znaczne rozbudowanie oferty szkoleniowej.

Pośród działań podejmowanych przez Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży za nowatorskie można uznać utworzenie Mobilnego Centrum Informacji Zawodowej, bowiem świadczenie doradztwa zawodowego poza siedzibą instytucji pozwala przybliżyć zagadnienia rynku pracy młodzieży przede wszystkim z terenów wiejskich.

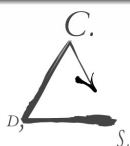
2.3. Uwarunkowania funkcjonowania instytucji rynku pracy w opinii ich przedstawicieli

W powiecie przemyskim przeprowadzone zostały cztery wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji rynku pracy. Każda z przebadanych instytucji ma nieco inny profil działania i nieco inną grupę odbiorców świadczonych usług. Wraz z tworzeniem się lokalnego rynku pracy i zmianami, jakie na nim zachodziły, zmieniały się również oferty poszczególnych instytucji. W zależności od sytuacji gospodarczo – ekonomicznej i występujących lokalnie potrzeb, organizacje wprowadzały nowe usługi i zawieszały prowadzenie tych, na które popyt malał. Istniejące obecnie oferty z pewnością nie są ostateczne, ponieważ lokalny rynek pracy w powiecie przemyskim jest dynamiczny i ciągle tworzy nowe zadania dla instytucji rynku pracy. *„Każda instytucja rynku pracy powinna mieć elastyczną ofertę i szybko reagować na pojawiające się zmiany gospodarcze, a te potrafią zaskoczyć”*. Najczęściej wymienianymi punktami zwrotnymi w kształtowaniu się ofert poszczególnych instytucji są:

- wejście Polski do Unii Europejskiej, *„Powstały nowe możliwości, które przełożyły się na nowe działania”*,
- otwarcie granic,
- obserwowalny obecnie kryzys gospodarczy,
- kształtujący się wzrost zapotrzebowania na szkolenia o profilu technicznym.

Połowa przebadanych instytucji przyznała, że z uwagi na profil swojej działalności nie funkcjonuje w warunkach konkurencji. *„W przypadku naszej organizacji nie można mówić o rywalizacji z innymi instytucjami rynku pracy. Raczej podejmujemy wspólne działania”*. Sytuacja wygląda nieco inaczej w przypadku komercyjnych instytucji szkoleniowych. Według rozmówców duży problem stanowią nowo tworzące się jednostki szkoleniowe, które przyciągają klienta zadziwiająco niską ceną świadczonych usług. Zazwyczaj są to instytucje, które *„prowadzą działalność w teczę”*. Nie posiadają własnej bazy lokalowej, a tym bardziej odpowiedniego zaplecza potrzebnego do realizacji działalności szkoleniowej. W związku z tym ceny oferowane przez te organizacje są konkurencyjne, a ich działalność zaostrza rywalizację pomiędzy instytucjami szkoleniowymi.

Dzięki przeprowadzonemu badaniu można stwierdzić, że instytucje stale się rozwijają i podnoszą jakość świadczonych usług. Każda z nich cieszy się dobrą renomą i uznaniem ze strony klientów. Niektóre z nich są dobrze rozpoznawalne nie tylko na szczeblu lokalnym czy krajowym, ale dzięki nawiązywaniu licznych kontaktów również poza granicami kraju.

Najczęściej wymienianym narzędziem służącym do rozpowszechnienia informacji o działalności instytucji jest strona internetowa każdej z nich. Dodatkowo organizacje posiłkują się tradycyjnymi środkami przekazu: plakaty, ulotki, informacja w mediach lokalnych. Dwóch rozmówców stwierdziło, że uczestnictwo czy współorganizacja przedsięwzięć typu targi edukacyjne czy targi pracy przynosi instytucji wymierne korzyści.

Dwie z czterech przebadanych instytucji przyznaje, że posiada pewne niedogodności w sferze zasobów rzeczowych. Problem dotyczy przede wszystkim bazy lokalowej, jaką dysponują instytucje. Każda z nich funkcjonuje w przestarzałej kamienicy, a posiadane lokale nie są przystosowane do pełnienia pożądanej funkcji. Dla pozostałych instytucji problem stanowi z kolei pozyskanie koniecznych do działania informacji, a niekiedy również wykwalifikowanej kadry. Jeden z rozmówców twierdzi, że *„informacja związana głównie z aspektami prawnymi prowadzenia działalności gospodarczej, jaka jest dostępna, nie jest rzetelna i pewna. Czasami zdarza się tak, że to samo źródło podaje dwie sprzeczne informacje na jeden temat. W gąszczu zmieniających się ciągle przepisów prawnych często ciężko jest uzyskać jednoznaczne informacje”*. Trochę lepiej jest natomiast z uzyskaniem informacji na temat sytuacji lokalnego rynku pracy. Jako główne źródła tej wiedzy rozmówcy najczęściej wskazali:

- Powiatowy Urząd Pracy,
- Wojewódzki Urząd Pracy,
- Internet.

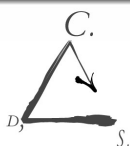
Nie mniej jednak, jeden z naszych rozmówców stwierdził, że w powiecie brakuje dostępu do informacji na temat kształtowania się sytuacji na wojewódzkim a nawet krajowym rynku pracy. Dane takie są potrzebne zwłaszcza dla instytucji szkoleniowych, ponieważ sytuacja krajowego rynku pracy będzie miała w niedalekiej przyszłości odzwierciedlenie na szczeblu lokalnym. Wyznaczają one pewne kierunki i ramy działania dla lokalnych instytucji rynku pracy.

Na bieżącą działalność instytucji oraz jej rozwój wpływ mają liczne czynniki zewnętrzne. Rozmówcy wskazali zarówno czynniki negatywne, które hamują rozwój działalności takie jak:

- niespójność prawa i ciągłe zmiany przepisów prawnych,
- ograniczenia ustawowe, jakie dotyczą poszczególnych instytucji,
- nadmierne rozwinięta biurokracja towarzysząca realizacji i rozliczaniu projektów współfinansowanych przez Unię Europejską,
- rosnąca liczba usług szkoleniowych realizowanych nieodpłatnie (z udziałem środków UE) powoduje, że komercyjne instytucje szkoleniowe tracą klientów.

oraz takie, które pozytywnie wpływają na rozwój działalności:

- przychylność lokalnych władz oraz współpracujących instytucji z kraju i zagranicy,
- dobra współpraca z lokalnymi instytucjami pożytku publicznego.

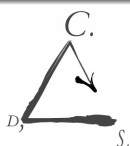

Wszyscy rozmówcy stwierdzili, że instytucja jakiej są przedstawicielem realizuje zarówno działania wymagające długofalowego planowania jak i działania, w przypadku których wystarczą plany roczne. Planowanie wieloletnie związane jest głównie z działalnością projektową oraz działaniami naprawczymi (modernizacja czy wymiana sprzętu niezbędnego do świadczenia usług). Niemalże wszystkie plany tworzone są w oparciu o zmieniające się potrzeby klientów oraz zmienną sytuację gospodarczo – ekonomiczną wpływającą na sytuację przemysłowego rynku pracy.

Wszystkie przebadane instytucje korzystają w różnym stopniu z zewnętrznych środków finansowych. Najczęściej wskazywanym źródłem są środki pozyskiwane z Unii Europejskiej. W przypadku instytucji szkoleniowych udział środków zewnętrznych w finansowaniu działalności jest niewielki, ponieważ instytucje te prowadzą działalności gospodarczą i utrzymują się z wpłat uczestników szkoleń. Pozostałe organizacje wskazują na środki zewnętrzne jako na główne źródło finansowania swojej działalności. Zazwyczaj jest to budżet państwa oraz dotacje pochodzące z Unii Europejskiej.

Organizacje często i chętnie podejmują współpracę z pozostałymi instytucjami rynku pracy działającymi na terenie powiatu przemyskiego, województwa, kraju a nawet poza granicami Polski. Najwięcej wspólnych działań podejmuje się jednak na szczeblu lokalnym. Głównym partnerem dla wszystkich przebadanych instytucji jest Powiatowy Urząd Pracy, który dostarcza niezbędnych danych dotyczących lokalnego rynku pracy. Instytucje szkoleniowe wspólnie z PUP organizują szkolenia dla konkretnej grupy osób i wspólnie ustalają programy szkoleniowe, które należałoby w przyszłości uruchomić. *„Współpraca z PUP pozwala szybko reagować na tworzące się potrzeby szkoleniowe i szybko zebrać grupę kursantów”*. Instytucje bardzo często wymieniają się informacjami, doświadczeniami i wspierają wzajemnie. *„Możliwość wymiany doświadczeń pozwala instytucji doskonalić świadczone usługi i sprawniej realizować poszczególne działania”*. Częstym przejawem współpracy jest podejmowanie wspólnych działań np. współorganizacja Przemyskich Targów Pracy, Targów Edukacyjnych, konferencji, współorganizacja szkoleń. Wszyscy rozmówcy zgodnie przyznali, że funkcjonujący w powiecie model współpracy instytucji rynku pracy jest dobry. Czasami jednak występują problemy z nawiązaniem komunikacji i wymianą informacji pomiędzy niektórymi instytucjami. Sytuacja ta mogłaby się polepszyć w momencie utworzenia „węzła międzyinstytucjonalnego”. *„Przedstawiciele wszystkich instytucji pracy powinni spotykać się i na bieżąco wymieniać doświadczenia i informacje, własne poglądy i propozycje co do dalszego działania”*. Idealny model współpracy uzależniony jest więc od dobrej woli poszczególnych instytucji.

Rozmówcy wykazali zainteresowanie Podkarpackim Portalem Pracy i stwierdzili, że będzie on dla poszczególnych instytucji dodatkową formą promocji i źródłem cennych informacji. Dzięki przeprowadzonemu badaniu zebrano kilka pomysłów i uwag co do funkcjonowania portalu:

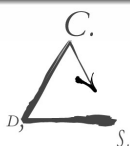

- na portalu powinny znajdować się jedynie faktycznie działające i sprawdzone instytucje, które cieszą się dobrą renomą, co pozwoli uchronić klientów przed nieuczciwymi instytucjami,
- *„portal powinien umożliwić osobom aktywnie poszukującym pracy zamieszczenie swojej oferty. Pozwoliłoby to na stworzenie swego rodzaju Banku Kariery, z którego niewątpliwie korzystaliby pracodawcy poszukujący pracownika z konkretnymi kwalifikacjami i umiejętnościami”*,
- portal powinien skupiać wszystkie niezbędne informacje, z których korzystają instytucje rynku pracy.

Z przedstawionych funkcji, jakie może spełniać Podkarpacki Portal Pracy największą popularnością cieszyły się:

- możliwość pozyskania większego grona odbiorców dla oferowanych usług,
- dodatkowa forma promocji instytucji i podejmowanych przez nią działań;
- nawiązanie kontaktów lub współpracy z innymi instytucjami rynku pracy.

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

35 – 068 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 42/1, tel. (17) 779 84 88

www.cds.krakow.pl
www.praca-podkarpackie.pl

e-mail: ppp@cds.krakow.pl

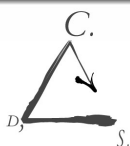
 Podkarpacki Portal Pracy

SPIS ŹRÓDEŁ

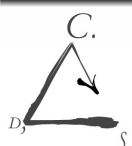
Poszczególne części niniejszego raportu powstawały w oparciu o zróżnicowane źródła danych, które niejednokrotnie podlegały weryfikacji. Poniżej wskazano jakiego typu źródła zostały w tym celu wykorzystane:

- Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego;
- „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego I kwartał 2008 roku”;
- „Biuletyn statystyczny województwa podkarpackiego II kwartał 2008 roku”;
- „Analiza sytuacji bezrobotnych w województwie podkarpackim w I półroczu 2008 roku”, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie;
- „Powiaty 2007”, Główny Urząd Statystyczny;
- „Stan ruch naturalny i wędrownicy ludności w pierwszym kwartale 2008 r.”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- Narodowy Spis Powszechny, 2002 rok;
- „Raport z badań instytucji rynku pracy w województwie podkarpackim”, opracowany w ramach projektu Indeks Gotowości Rynkowej, Centrum Doradztwa Strategicznego s.c., Kraków 2007;
- „Użytkowanie gruntów w 2007 roku (według granic administracyjnych)”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- „Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2005 – 2007”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2007”, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową;
- „Stan, ruch naturalny i wędrownicy ludności w I kwartale 2008 roku”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie;
- „Informacja o realizacji Ustawy o Specjalnych Strefach Ekonomicznych”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007 r.;
- „Strategia Informatyzacji Województwa Podkarpackiego na lata 2007- 2013”, dostępne pod adresem: www.si.podkarpackie.pl/pliki/2008/strategia.ppt;
- baza Organizacji Pożytku Publicznego dostępna na stronie www.ngo.pl;
- rejestr instytucji szkoleniowych prowadzony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie i dostępny na stronie www.ris.praca.gov.pl;
- rejestr agencji zatrudnienia zamieszczony pod adresem www.kraz.praca.gov.pl;
- baza adresowa jednostek funkcjonujących w ramach struktur Ochotniczych Hufców Pracy, dostępna na stronie www.ohp.pl;
- baza organizacji pozarządowych zamieszczona pod adresem www.bazy.ngo.pl;
- lista podkarpackich instytucji okołobiznesowych dostępna na stronie Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego:
www.cwt.rarr.rzeszow.pl/baza_wiedzy/Instytucje_okołobiznesowe_na_podkarpaciu.pdf.

- informacje zamieszczone na stronie Kuratorium Oświaty w Rzeszowie www.ko.rzeszow.pl;
- baza dostępna na stronie internetowej Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Rzeszowie www.zdz.rzeszow.pl;
- dane zamieszczone na stronie Izby Rzemieśniczej w Rzeszowie pod adresem www.izba.rze.bip-online.pl;
- dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dot. Ośrodków Pomocy Społecznej;
- powiatowe opracowania i dokumenty strategiczne, strony internetowe Starostw Powiatowych, Powiatowych Urzędów Pracy, Urzędów Miast i Gmin,
- opracowania i statystyki poszczególnych Powiatowych Urzędów Pracy;
- strony internetowe poszczególnych instytucji rynku pracy oraz informacje uzyskane bezpośrednio od instytucji w kontakcie mailowym oraz telefonicznym.
- zrealizowane w ramach projektu „Podkarpacki Portal Pracy” wywiady z lokalnymi ekspertami rynku pracy;
- zrealizowane w ramach projektu „Podkarpacki Portal Pracy” indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji rynku pracy.

Realizator projektu:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bienkowska, C. Ulański, J. Szymańska
31 – 153 Kraków, ul. Szlak 65 biuro 1004, tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85

Terenowe biuro projektu:

35 – 068 Rzeszów, ul. Grunwaldzka 42/1, tel. (17) 779 84 88

www.cds.krakow.pl
www.praca-podkarpackie.pl

e-mail: ppp@cds.krakow.pl

 Podkarpacki Portal Pracy